

یادداشت
مرتضی رجبی

تولید و اشتغال نتیجه تعامل شرکای اجتماعی

یکی از اصول سیاست‌های اقتصاد مقاومتی که همواره مقام معظم رهبری و دیگر سیاست‌گذاران نظام بر آن تأکید کرده‌اند، سیاست اقتصاد درون‌زای برون‌نگر است که به معنای صادرات محصولات غیرنفتی است. این شاخصه به طور مستقیم متکی به افزایش تولید محصولات داخلی و توسعه کارخانه‌ها و واحدهای تولیدی است. در صورت تحقق این امر شاخص اشتغال نیز افزایش خواهد یافت و معضل بیکاری تا حدود زیادی مرتفع خواهد شد. از این روست که مقام معظم رهبری در فرمایشات نوروزی خود در نوروز امسال، سال ۱۳۹۶ را سال «اقتصاد مقاومتی؛ تولید و اشتغال» نام‌گذاری کردند.

در همین باره، یکی از موانع عملی تولید در فضای اقتصادی کشور، به‌ویژه در شرایط رکود اقتصادی، اوج‌گیری تنش و اختلاف میان کارگران و کارفرمایان بر سر موضوع مطالبات ناشی از کاهش سود و فروش محصولات بنگاه است با دست‌کم بی‌تفاوتی منابع انسانی نسبت به سرنوشت کارگاه و تولید، که طبعاً هردو عامل سبب افول تولید و محکومیت سرنوشت بنگاه اقتصادی به فنا و نابودی است. با وجود تصور غالب و شایع، باز کردن زنجیر فوق یعنی اختلاف، تنش و بی‌ثباتی از سرنوشت بنگاه صرفاً از مسیر راه‌حل‌های اقتصادی عبور نمی‌کند؛ قطع زنجیر تنش و اختلاف میان کارگران و کارفرمایان یا ازخودبیگانگی نیروی کار در عرصه تولید به دلیل شکاف اقتصادی کار و مزد، مستلزم «همدلی کارگاهی»، تعامل مستمر شرکای اجتماعی دولت (کارگران) و کارفرمایان) و بسط دامنه مردم‌سالاری در پهنه روابط کار صنعتی است.

ظرفیت‌های قانونی کمتراستفاده‌شده در مسیر «همدلی کارگاهی» ضامن تعامل کارگران و کارفرمایان است و در سایه پوشی مبتنی بر هم‌افزایی کارگران و کارفرمایان، تولید را ارتقا خواهد بخشید. اگرچه فراوان نیستند، کاربرست درست آنها تأثیرگذار است. بهره‌گیری از سازش در بستر کارگاه (موضوع ماده ۱۵۷ قانون کار)، استفاده از پیمان‌های دسته‌جمعی کار (موضوع مقررات فصل هفتم قانون کار)، و تغییر هوشمندانه و قانونی سازماندهی کار (با بهره‌گیری از ظرفیت‌های ماده ۲۶ قانون کار) با همکاری و تعامل درونی شرکای اجتماعی با خود و سپس دولت، نیروی کار را از انفعال در بنگاه‌های اقتصادی دور می‌کند و ارتقای تولید و سودآوری بنگاه را با کار موثر و باکیفیت نیروی کار، که همواره با همین هدف تلاش می‌کنند، فراهم خواهد آورد.

تجربه جهانی نیز موید همین نکته است. به همین دلیل سازمان بین‌المللی کار، در مقام ضابطه‌گذار جهانی عرصه کار و تولید، به جای کوبیدن بر طبل تضاد کار و سرمایه، بر سه‌جانبه‌گرایی انگشت تأکید می‌گذارد. اصل سه‌جانبه بودن گفتگوها و تصمیم‌گیری‌ها و مشاوره سه‌جانبه چه در سطح ملی و چه در سطح کارگاهی باعث اتخاذ تصمیمات عادلانه‌تر، تلطف روابط کار، کاهش هزینه‌ها، افزایش بهره‌وری و جایگزینی تعادل اجتماعی با شکاف‌های اجتماعی می‌شود و حاوی اثر مثبت بر امنیت سیاسی و اجتماعی است. اموری که در یک کلام بسترساز تولید مستحکم‌تر، موثرتر و باکیفیت‌تر است.

قائم‌مقام کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی ایران

• خبر •

|||||

افتتاح‌پلی کلینیک تخصصی شهریار سلماس

درمانگاه تخصصی شهریار سلماس در استان آذربایجان غربی در هفته کارگر امسال به بهره‌برداری می‌رسد. مراحل ساخت این مرکز درمانی با اعتباری ۶ میلیارد تومانی از آبان سال ۹۳ در زمینی به مساحت ۴ هزار و ۷۵۰ متر مربع آغاز شد و حالا پس از دو سال و نیم به اتمام رسیده است.

این پلی کلینیک دارای بخش‌های پزشکیان عمومی، متخصص، داروخانه، فیزیوتراپی، رادیولوژی، سونوگرافی و گچ‌گیری است. این درمانگاه پیش‌تر به صورت درمانگاه عمومی فعالیت داشت که به‌سبب احداث پروژه جدید، به درمانگاه تخصصی ارتقاء یافته است.

انتظارات تشکل‌های کار گری از دولت آینده

رئیس اتحادیه کارگران قراردادی و پیمانی کشور با تاسف‌برانگیز خواندن عملکرد دولت گذشته در حوزه کار و اشتغال گفت: «در گذشته کارگران هیچ امیدی نداشتند که کارفرمایان با آنان قرارداد منعقد کنند» فتح‌الله بیات در گفتگو با ایلنا با بیان اینکه در گذشته امنیت‌شغلی کارگران قربانی امنیت انبوه سرمایه‌های نامولد شده بود، افزود: «دولت یازدهم در شرایط تورم ۴۰ درصدی اداره کشور را در دست گرفت و تا پایان سال ۹۵ حدود ۷۰۰ هزار شغل ایجاد کرد.» این فعال کارگری تصریح کرد: «کارگران قدرت خرید خود را در اثر سیاست‌های فریز مزدی سه دهه گذشته از دست داده‌اند و از دولت آینده انتظار دارند در کنار تقویت بنیه تولید به فکر منطقی کردن مزد و حفظ فرصت‌های شغلی باشند.»

۰۶ | کتینه نو

• گفتگو •

• مریم طالبی •

جامعه کارگری، موتور محرکه توسعه کشور است. این نیروی انسانی فعال، مهم‌ترین سرمایه‌های نظام اقتصادی کشور است که بدون آنها تولید و پیشرفت بی معنا خواهد بود. کارگران به‌عنوان یکی از مهم‌ترین شرکای سازمان‌تأمین اجتماعی، نقشی حیاتی در توسعه این سازمان داشته‌اند و همگام با دولت و کارفرمایان، حیات‌تأمین اجتماعی را تضمین کرده‌اند. این نقش‌آفرینان عرصه تولید و توسعه، ناهمواری‌های متعددی را در مسیر کار و زندگی خود تجربه کرده‌اند و دغدغه‌های مشترکی دارند که حل آنها در گروی نقش فعال‌تر تشکل‌های کارگری در بیان مطالبات کارگران و برنامه‌ریزی دولت و کارفرمایان برای حل اساسی دغدغه‌های زندگی کارگری است. به بهانه روز جهانی کارگر، با حمیدرضا امام قلی‌تبار، یازس مجمع عالی نمایندگان کارگران کشور، گفتگو کردیم و با او درباره مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی کارگران ایرانی به بحث پرداختیم. به اعتقاد این فعال کارگری، نقش کارگران در سال تولید و اشتغال، زمانی پرنرنگ‌تر می‌شود که بستر لازم جهت تحقق نقش‌آفرینی جدی نیروهای کار توسط نهاد دولت و کارفرماها بیش‌ازپیش فراهم شود. گفتگوی آتیة‌نوبا این فعال تشکل‌های کارگری را از نظر می‌گذرانید.

■ **اگر سلامت جسمی و روانی کارگر در معرض تهدید باشد، قطعاً این مسئله بر بهره‌وری کار و تولید اثر می‌گذارد. به نظر شما هم‌اکنون در فضای اشتغال کشور، تا چه حد به سلامت کارگران بها داده می‌شود؟**

نیروی کار یکی از ابزارهای لاینفک و از سرمایه‌های غیرقابل‌انکار عرصه کار و تولید است. تکریم نیروی کار می‌تواند در هر شرایطی، پویایی چرخه کار و تولید را تضمین کند. برنامه‌ریزی و اجرای بسته‌های قانونی در کارگاه‌ها جهت تضمین سلامت نیروی کار، چه از طریق آموزش و چه از طریق بازرسی کارگاه توسط مراجع ذی‌صلاح، می‌تواند کارفرماها را به صورت دلاطلبانه و حتی به اجبار برای تأمین سلامت کارگران ملزم کند. به اعتقاد کارشناسان، کارفرمایانی که سلامت کارگران خود را تأمین می‌کنند، بهره‌وری و خروجی مثبتی را شاهد هستند. به همین دلیل انتظار می‌رود کارفرمایان و به صورت جدی دولت‌ها برای فرهنگ‌سازی این امر اقدام کنند زیرا معتمد که تاکنون به صورت شایسته و کافی به سلامت کارگران توجه نشده است. بازرسی‌های ناکافی و نبود فرهنگ ایمنی در بسیاری از کارگاه‌ها، مهم‌ترین چالش پیش روی سلامت کارگران است.

■ **لطفاً به‌صورت مصداقی توضیح دهید. فکر می‌کنید باید چه اتفاقی بیفتد تا سلامت کارگران در اولویت قرار بگیرد؟**

اگر بخواهم خیلی مصداقی و سراسرت به سؤالتان جواب بدهم، برای ارتقای سلامت کارگران لازم است ضمن نظارت بر اجرای قانون بازرسی‌ها در فواصل زمانی مشخص، باید آزمایش‌ها و معاینات دوره‌ای و اجباری کارگران هم منظور شود. البته این قوانین اگر با جرائم انجام ندادن تعهدات کارفرما

و نیز طرح‌های تشویقی جهت ترغیب کارفرمایان برای تدوین برنامه‌های ایمنی کارگاه‌ها همراه شود، زودتر می‌توان به هدف ارتقای سلامت کارگران نزدیک شد. نباید فراموش کرد که ترغیب کارفرما جهت انجام این فرآیندها، باعث کاهش هزینه‌های درمانی و بهداشتی و اجتماعی نهاد دولت می‌شود. بنابراین تأمین اجتماعی یا سازمان امور مالیاتی می‌تواند از طریق چراغ سبز وزارت کار و یا سایر نهادهای مرتبط، پرداختی‌های این‌چنینی کارفرمایان را از حق بیمه تأمین اجتماعی آنان و یا از مالیات بر عملکرد آنها کسر کند. این تشویق‌ها در بلندمدت می‌تواند در کاهش تبعات روانی و جسمی، افزایش بهره‌وری و رشد‌راندامن نیروی کار بسیار موفق عمل کند.

■ **جدای از دغدغه حفظ سلامتی، بسیاری از کارگران به دریافتی‌شان به دیدیک منبع مالی کافی نگاه نمی‌کنند. به‌عنوان فردی که در حوزه کارگری فعال است، فکر می‌کنید راه ارتقای پایدار سطح معیشت کارگران چیست؟**

الان حداقل سطح معیشت در یک خانوار متوسط شهری ماهیانه ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان است که مقایسه این رقم

با میانگین دریافتی ماهیانه یک میلیون و ۴۰۰ هزار تومانی یک کارگر، گویای این مطلب است که معیشت کارگران زیر خط فقر است. ادامه این مسیر باعث کاهش راندامن و بهره‌وری نیروی کار می‌شود که در مجموع آفت فضای کسب‌وکار خواهد بود. بسیاری از کارگران مجبور می‌شوند برای نجات از این وضعیت، به کار در دوشیف و اضافه‌کاری‌های طولانی‌مدت روی آورند و یا از حداقل‌های روزمره خود صرف‌نظر کنند که این مسئله در بلندمدت زنگ خطر جدی را به دنبال خواهد داشت. در این میان از دولت انتظار می‌رود وظیفه خود را در حمایت از تولید و سرمایه‌گذاری به نحو احسن انجام دهد و با تأمین شرایط مورد نظر کارفرمایان، آنها را برای برخورد انسانی با وضعیت کارگران خود تشویق کند. به این امید که در یک بازه زمانی چند ساله، فاصله دریافتی و درآمد کارگران با خط فقر ترمیم و پوشش داده شود. تنها با تحقق چنین شرایطی است که می‌توان به ارتقای پایدار سطح معیشت کارگران امیدوار بود.

■ **برای کارگران فصلی و پاره‌وقت، مثل کارگران ساختمانی، چطور؟ بسیاری از این راه‌حل‌ها برای آنها**

مالکان واقعی

تأمین اجتماعی،

کارفرمایان و کارگران

هستند که بیش از ۹۰

درصد منابع درآمدی

این سازمان را تأمین

می‌کنند. البته این روزها،

این سازمان به دلیل

مطالبات حدود ۱۳۰

هزار میلیارد تومانی‌اش

از نهاد دولت که از

سال‌های دور انباشته

وبه این حجم رسیده،

تحت فشار است

یکشنبه • ۱۰ اردیبهشت ۱۳۹۶ • شماره صد

ویس‌شیر

گرامیداشت هفته کارو کارگر

A T I V E H N O

گفتگوی آتیة‌نوبا با زرس مجمع عالی نمایندگان کار گران کشور

کارگران، سر بازان گمنام «جهد اقتصادی» هستند

جواب نمی‌دهد، چون ممکن است کارگران ساختمانی یک روز سر کار باشند و روز دیگر بیکار شوند.

صنعت ساختمان، به‌عنوان دومین صنعت بزرگ کشور، در سه چهار سال اخیر دوران رکود را تجربه کرده و حضور برخی کارگران مهاجر غیرقانونی با دستمزدهای پایین در این صنعت نیز بر بیکره نیروی کار این بخش ضربه بزرگی وارد کرده است. امنیت جانی کارگران ساختمانی مهم‌ترین دغدغه آنهاست. اما متأسفانه در حال حاضر بیشترین حوادث ناشی از کار در صنعت ساختمان اتفاق می‌افتد. بیمه کارگران ساختمانی شروع خوبی برای این قشر بود، اما ادامه این فرآیند در سنوات آتی با توجه به کمبود بودجه، در هاله‌ای از ابهام قرار دارد. از طرفی عدم پوشش بیمه بیکاری برای این قشر هم خدمات این بیمه را برای این اقشار محدود کرده است. بنابراین انتظار می‌رود با نهادینه شدن تشکل اختصاصی این گروه از کارگران، یعنی فعالیت منسجم انجمن کارگران ساختمانی، بتوان به‌مرور برای حل مشکلات این‌چنینی چاره‌اندیشی کرد. معتمد راه‌حل پایدار برای حل مشکل کارگران ساختمانی در شرایط کنونی، خارج کردن بخش مسکن از رکود است تا بتوان با فعال کردن این بخش و تحرک صنایع وابسته، از بیکاری این قشر جلوگیری کرد.

■ **به نظر تان چطور می‌شود در سال تولید و اشتغال، نقش کارگران را در عرصه اقتصاد پرنرنگ‌تر دید؟**

کارگران کشورمان در حال حاضر سر بازان گمنام عرصه جهد اقتصادی و از پیش قول‌ران تحقق اقتصاد مقاومتی هستند. اینکه با همه کاستی‌ها و در چنین شرایطی چرخ‌های اقتصادی کشور را حرکت می‌دهند، قابل تقدیر است. در کمتر کشوری چنین کارگرانی را می‌توان دید که این‌چنین برای انقلاب و میهن خود رشادت و پایداری پیشه کنند. گواه این موضوع نثار ۱۴ هزار شهید کارگر در طی جنگ تحمیلی بوده است. نسل دوم کارگران کشورمان با داشتن تجربه و تحصیلات عالیه و کسب علوم روز، می‌توانند در صورت فراهم‌بودن امکانات سخت‌افزاری، در هر جایگاهی برای اعتلای این مریزوم‌ب تلاش کنند. البته نقش کارگران در سال تولید و اشتغال در تحقق اقتصاد مقاومتی و تحکیم پایه‌های اقتصاد درون‌زا و برون‌نگر زمانی پرنرنگ‌تر می‌شود که بستر لازم برای نقش‌آفرینی جدی کارگران از طریق رفع دغدغه‌های معیشتی و امنیت شغلی آنان، بیش‌ازپیش فراهم شود.

■ **حمایت‌های بیمه‌ای از کارگران را چطور ارزیابی می‌کنید؟ به طور کلی، گمان می‌کنید جامعه کارگری چه انتظاراتی از تأمین اجتماعی دارد؟**

مالکان واقعی تأمین اجتماعی، کارفرمایان و کارگران هستند که بیش از ۹۰ درصد منابع درآمدی این سازمان را تأمین می‌کنند. البته این روزها، این سازمان به دلیل مطالبات حدود ۱۳۰ هزار میلیارد تومانی‌اش از نهاد دولت که از سال‌های دور انباشته و به این مقطع زمانی و به این حجم از بدهی رسیده است، تحت فشار است. همچنین بار هزینه‌های اجرای طرح تحول نظام سلامت که باعث افزایش جدی هزینه‌های بخش درمان شده است، بر دوش این سازمان سنگینی می‌کند. اینها بخشی از دغدغه‌های امروز جامعه کارگری در ارتباط با سازمان تأمین اجتماعی است. جامعه کارگری انتظار دارد بیمه‌شدگان بتوانند ضمن استفاده از خدمات بیمه‌ای و درمانی جامع و کامل و با کفایت، در سطح گسترده‌تری از خدمات رفاهی سازمان تأمین اجتماعی در حوزه‌هایی چون سفرهای زیارتی و سیاحتی، تأمین مسکن و ... بهره ببرند.

سلامت و معیشت، خواسته‌های قانونی کارگران

توامان در افزایش حقوق کارگران لحاظ شده است، به طوری که امسال با رشد ۱۴/۵ درصدی حقوق کارگران مواجه هستیم. امیدواریم با توجه به دستمزدهایی که فرای کارگران در نظر گرفته شده، طی روندی چندساله، دستمزدها به فراتر از نرخ تورم برسد تا بتواند حداقل‌های یک خانواده کارگر را برآورده سازد. نباید از خاطر برد که مقام معظم رهبری نیز چند سالی است بر اقتصاد مقاومتی تأکید دارند و امسال هم بر تولید و اشتغال توأمان تأکید کرده‌اند. درواقع تأکید ایشان بر این است که کشور ما باید به سمت تولیدی برود که اشتغال‌زا باشد و مسئولان باید دستورالعمل‌ها را متناسب با این هدف عملیاتی کنند. البته تولید زمانی می‌تواند مفید باشد که هم به افزایش ثروت ملی منتهی شود و هم بتواند اشتغال‌زایی داشته باشد. کارگران اساس تولید هر مملکتی محسوب می‌شوند. وجدان کاری، توجه به تولید باکیفیت و ارتقای بهره‌وری در محیط کار، نتیجه تلاش و توجه کارگران به فعالیتشان است. بنابراین نه‌تنها دولت بلکه همه دستگاه‌هایی که در حوزه کارآفرینی و اشتغال‌زایی فعالیت دارند موظف هستند با یک بسیج عمومی به حمایت از کارگران برخیزند.

*نماینده بیمه‌شدگان در هیات امنای صندوق‌های بازنشستگی و تأمین اجتماعی

یادداشت
اولیا علی بیگی

خوشبختانه فصل چهارم از فصول دوازده‌گانه قانون کار به مسئله حفاظت فنی و بهداشت کار پرداخته است. در این فصل قانونی، قوانین و مقررات مربوط به حوزه کار و کارگری برای صیانت و سلامت نیروی انسانی جهت پیشگیری از بیماری‌های حرفه‌ای و تأمین بهداشت کار و کارگر و محیط کار تدوین شده است. این قوانین از طریق شورای عالی حفاظت فنی و همچنین نظارت وزارت بهداشت و درمان اجرایی می‌شود. تا جایی که بر اساس ماده ۸۷ قانون کار، اشخاص حقیقی و حقوقی که بخواهند کارگاهی را احداث کنند، قبل از اخذ پروانه بهره‌برداری ملزم به رعایت مسئله حفاظت فنی و بهداشت کار در محیط کار از حیث مقررات حفاظتی و بهداشتی هستند. تبصره ماده ۹۶ قانون کار نیز وزارت بهداشت و درمان را مسئول برنامه‌ریزی، کنترل، ارزیابی و بازرسی در زمینه بهداشت کار و درمان کارگران می‌داند که این وزارتخانه باید از طریق معاینات ادواری، کارگران در معرض آسیب را زیر نظر داشته باشد. در این زمینه، بسیاری